

FEITEN / Vrouwenarchief na 63 jaar weer thuis

12 juli 1940: de Deutsche Sicherheits Polizei haalt het Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging (IAV) in Amsterdam leeg. Ze nemen alles mee: van boeken, tijdschriften, archieven en foto's tot het meubilair, typemachines en de gordijnen.

Nu, 63 jaar later en na elf jaar van diplomatie en onderhandelingen, is de oorlogsbuit voor het grootste deel weer terug in de hoofdstad. Directeur Maarten van Boven van het Nationaal Archief overhandigde het originele paspoort van Aletta Jacobs, één van de geroofde top-

stukken, aan IAV-directeur Joke Blom. Het IAV heet inmiddels Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging.

Van Amsterdam via Berlijn en een onbekende plaats in Sudenten-Duitsland naar Moskou, eindelijk terug in Amsterdam. De verdwenen archieven van het IAV hebben heel wat omzwervingen moeten maken.

Uit een verklaring van de *Reichsfrauenführerin* blijkt dat het archiefmateriaal na de roof opgeslagen heeft gelegen in het Vrouwenbureau in Berlijn. Waarschijnlijk vanwege de

bombardementen op Berlijn besloten de Duitsers hun oorlogsbuit ergens in Sudenten-Duitsland (de westrand van het huidige Tsjechië) in veiligheid te stellen.

Na een lange stilte schrijft *NRC Handelsblad* in 1992 dat in het zogenaamde geheime 'Speciale Archief' in Moskou miljoenen dossiers uit heel Europa liggen opgeslagen. Zo ook de IAV-eigendommen. Er ontstaat juridisch getrouwtrek. Rusland is na al die jaren de archieven als het eigen cultureel erfgoed gaan beschouwen. Na het bezoek van koningin Beatrix aan

Rusland, in 2001, raakte de IAV-lobby in een stroomversnelling.

Na elf jaar van onderhandelen arriveert op 6 maart een vrachtauto vol Nederlandse documentatie bij het Nationaal Archief in Den Haag. Helaas is een aantal boeken en tijdschriften nooit teruggevonden. Maar het grootste deel van het archiefmateriaal dat het IAV tussen 1935 en 1940 verzameld had, krijgt na een quarantaine van enkele weken de kans te bekomen van een lange reis. Meer informatie over de archieven: www.iav.nl.
redactie binnenland